

Devegillerdenim, And Dağları'dır Evim,

Bilin Bakalım

Ben Kimim?

Lamalar devegiller ailesindendir. Bu ailede altı farklı tür bulunur. Bu türlerden ikisi Afrika ve Asya kıtalarında yaşar. Bunlara Eski Dünya develeri denir. Bu türlerden biri tek, diğeri de çift hörgüçlüdür. Devegiller ailesinin diğerk dört türü de Güney Amerika kıtasında yaşayan vikunya, guanako, alpaka ve lamadır. Bunlar da Yeni Dünya develeri olarak adlandırılır. Bu yazımız Güney Amerika ülkelerinden Peru, Bolivya, Şili, Ekvador, Arjantin ve civarında, And Dağları'nda yaşayan lamalar hakkında...

Devegillerin günümüzden 40-45 milyon yıl öncesinde Kuzey Amerika kıtasında ortaya çıktığı düşünülüyor. Bu hayvanların bir kısmı o zamanlar Kuzey Amerika'yla bağlantılı olan Asya'ya, oradan da Kuzey Afrika'ya göç etmiş. Asya ve Afrika'ya göç edenlerden bugün deve olarak bildiğimiz hayvanlar ortaya çıkmış. Kuzey Amerika'da kalanların bir kısmı da Güney Amerika'ya göç etmiş. Kuzey Amerika'da kalanlar zaman içinde tükenmiş. Güney Amerika'ya göç edenlerden de vikunya, guanako, alpaka ve lama gelişmiş.

Lamalar günümüzden binlerce yıl öncesinde And Dağları'nda yaşayan insanlar tarafından evcilleştirilmiş. Öyle ki lamaların evcilleştirilen ilk hayvanlardan biri olduğu düşünülüyor.

Arkeolojik bulgular, geçmişte And Dağları'nda yaşayan İnkalar'ın da lama yetiştirdiğini gösteriyor. Bu fotoğrafta gördüğünüz Peru'da, İnkalar'dan kalma bir antik kentte bulunmuş olan bir süsleme. Taşlardan yapılmış olan süsleme bir lama figüründen oluşuyor.

Lamalar uzun boyunlu, yaklaşık 1,5-2 metre boyunda hayvanlardır. Başları gövdelerine oranla biraz küçüktür. Bacakları ince uzundur, ayakları çift tırnaklıdır. Lamalar bu özellikleriyle bildiğimiz develere benzer. Ancak develer gibi hörgüçleri yoktur.

Lamalar çalılarla, çeşitli otsu bitkilerle, ayrıca algler ve mantarların yaşam birliği olan likenlerle beslenen otçul hayvanlardır.

Bu hayvanlar inekler ve koyunlar gibi geviş getirir. Lamaların çiğneyip yuttukları besinler bir süre sonra tekrar ağızlarına gelir.

Bunları biraz daha çiğnedikten yani geviş getirdikten sonra tekrar yutarlar. Yaşadıkları yerler genellikle kurak olduğundan lamalar gereksinimleri olan suyun çoğunu yedikleri likenlerden ve otlardan elde eder. Lamaların bu özellikleri zorlu dağ koşullarında yaşamalarına olanak sağlar.

Lamaların uzun kıllı postları vardır. Bu postlar genellikle beyaz, siyah ve kahverengi renklerde olur. Postları, lamaları soğuktan, sıcaktan ve yağmurdan korur.

Lamalar günümüzde de binlerce yıl öncesinde olduğu gibi bölgede yaşayan insanlar tarafından yetiştiriliyor. Lamaların kollarından elde edilen ipler özellikle kilim ve kumaş dokumak için kullanılıyor. Lamaların etlerinden ve sütlerinden de yararlanılıyor. Ayrıca lamalar yük taşımak amacıyla da kullanılıyor.

Yavru lamaların süt dişleri olur. Bu dişler birkaç yıl sonra dökülür ve yerlerine yenileri çıkar. Yetişkin lamaların ağızlarında toplam 32 diş bulunur. Bunların bir kısmı kesici diş, bir kısmı öğütücü diş, bir kısmı da köpek dişidir. Erkek lamaların köpek dişleri dişilerinkinden daha büyük olur. Bunlara dövüş dişleri de denir. Çünkü bu dişlerini diğer erkek lamalara karşı kendilerini savunmak için kullanırlar. Ayrıca lamaların üst dudakları yarıktır. Bu, beslenirken otları ağızlarına almalarına yardımcı olur.

Dişi lamaların gebelikleri 11-12 ay sürer. Yavru lamalar doğduktan birkaç saat sonra ayakta durmaya ve hatta yürümeye başlar. Dişiler yavrulara yaklaşık bir yıl bakar. Erkek lamalarsa dişi ve yavrunun yaşadığı alanı korur. Böylece onlar için güvenli ve kolay besin bulabilecekleri bir alan oluşturmaya çalışırlar. Ayrıca diğer erkek lamaları ve avcı hayvanları uzak tutmaya çalışırlar.

Marco del Rio / LatinContent / Getty Images TÜRKİYE

Lamalar genellikle topluluk halinde dolaşır.

Lamalar birbirleriyle kulaklarını ve kuyruklarını hareket ettirerek ve çeşitli sesler çıkararak iletişim kurar. Bir şeye sinirlendiklerinde kulaklarını arkaya yatırır. Kendilerini tehlikede hissettiklerinde ya da diğer lamaları besinlerinden uzaklaştırmak istediklerinde tükürürler.

Kübra Sıvısoğlu
Fotoğraflar: Dijitalimaj / Alamy